XLIV.

DISPUTATIO JURIDICA

De

INCENDIO DOLOSO ET CULPOSO,

Quam

DIVINA ANNUENTE GRATIA

Et

Magnifico JCtorum in Illustri Salanâ ordine suffragante

PRÆSIDE

VIRO

Nobilissimo, Amplissimo, Consultissimo atque Excellentissimo

DN. JOH. VOLK. Bechman/

J.U.D. famigeratissimo, Profess. Publ. Ordinario longê meritissimo, Consiliario Saxonico, Curiæ Provincialis, Facultatis Juridicæ & Scabinatus Assessore gravissimo,

Dn. Præceptore, Patrono ac Promotore suo summâ observantiâ æternùm devenerando,

Publicæ eruditorum disquisitioni subjicit

LEVINUS Bindeman/ Gardel. Marchicus,

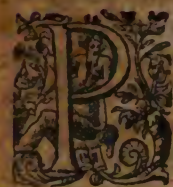
AUTOR.

In Auditorio JCtorum

Ad d. Decemb.

JENÆ, Literis JOHANNIS NISII, clɔ Iɔc LIX.

Q. D. B. V.

PEccatum à Modestino in *l. obligamus. 52. de Obl. & Action.* constituitur summum genus, cujus variæ dantur species, quas ex professô tractat noster Imperator in *ff. lib. XLVII. & sequ.* Hos ipse vocat duos terribiles libros, qui positi sunt de delictis privatis & extraordinariis nec non publicis criminibus, qui omnem continent severitatem, pœnarumq; atrocitatem *l. 2. §. 8. in med. C. de V. I. E.* Mihi inpræsentiarum allibet unam tantùm attingere speciem, scilicet Incendium. Antequam autem illam tractationem ordiar, operæ pretium mihi visum fuit præmittere elegantissimum locum Aristotelis *l. 1. Eth. c. 10.* in quo principia & generalia fundamenta præcedentis materiæ continentur; Præ aliis versionibus mihi arridet *Hugonis Groti lib. 2. c. 17. §. 2.* erudita translatio quam hoc loco subjiciã: Damni datio, *inquit*, tribus modis in hominum societate contingit, ea quæ ab ignorantiâ procedit, Infortunium dicitur, ut si quis egerit quidpiam, non in quem existimabat,

aut quod non putabat, aut non quo putabat modo, aut non tali fine, ut si quis se ferire non hoc instrumento, non hunc hominem, aut non hujus rei causâ credidit, sed evenit quod ipse non proposuerat sibi; puta, vellicare voluit, aut non vulnerare, aut non hunc non hoc modo. Ergò si ita præter id quod expectari potuit damnum detur, erit infortunium. At si ita ut expectari ac prævideri aliquo modo potuerit, sed non improbo animo, culpa erit aliqua, nam culpæ affinis est, qui in se habet agendi principium, qui verò extra infelix. At quoties id quod facit sciens facit, non tamen deliberatò, fatendum est adesse injuriam, ut quæ facere homines solent per iracundiam & perturbationes similes, aut naturales aut necessarias, nam qui irâ commoti lædunt, & culpam admittunt, ab injuriâ non vacant, neque tamen justi aut improbi dicuntur, at si quis idem consultò admittat, is verò improbus & injustus rectè nominabitur. Meritò igitur quæ per iram fiunt censentur non ex proviso fieri, non enim incipit is, qui ex irâ quid facit, sed is qui iram provocavit, atque eò fit, ut sæpè in judiciis rerum ejusmodi non facti sed legitima fiat quæstio, nascitur enim ira ex eo, quod quis injuriosè factum existimat. Non ergò sicut in Contractibus an

hoc

hoc factum sit disputant: ibi enim nisi quæ intercesserit oblivio, omninò altera partium improba est, quæ fidem non implet. Sed an justè factum sit, quod factum est exquiri velint. At qui prior struxit insidias nihil ignorans fecit, qua re non mirum, si alter sibi injuriam factam putat, alter non putat. Est tamen ut & qui tali ex causâ lædit injustus censeri debeat, si nempè æqualitatis aut proportionis normam excedat, quod reponitur, sic justus est qui deliberatô justè agit, alioqui quis justè agere potest spontè tantùm, non & deliberatò. Cœterùm eorum, quæ non spontè fiunt, alia veniâ digna sunt alia minùs. Veniâ digna, quæ non ab ignorantibus modò, sed & ob ignorantiam fiunt: At si qua ab ignorantibus admittantur, nec tamen per ignorantiam, sed tali animi morbo, qui communes humanæ naturæ fines excedat, non digna sunt quibus ignoscas.

Ex quo lectu dignissimo loco satis evidẽter patet, Damnum triplicẽ habere originem. Vel enim 1. oritur ex dolo, quod dolosum, vel 2. ex Culpâ, quod culposum, vel 3. ex casu fortuito, quod casuale vocari solet. *l. 23. de R. I. l. 11. de negot. gest.* Et hæc etiam, uti patebit ex proximè proponendis, occurrunt in Incendio, cujus tractationem absque ulteriori præloquio auspicabor. A Te autem,

Benevole Lector, veniam & peto & exſpecto, quod hoc ſtudii mei Tyrocinium auſus ſim publicè tecum communicare, in quo ſcopum, quem præſpeculatus ſum, fortè non ſemper tetigi. Tuam, ô Jehova, opem deſidero & humillimè imploro.

THES. I.

DEſcribi autem poteſt INCENDIUM DOLOSUM, quod ſit damnum alteri vel ejus rebus dolo malo inimicitiæ vel prædæ cauſsâ illatum. Vel quod ſit perpetratio maligna, quâ quis malâ fide & animo ignem in alterius ædificia vel bona immittit, ut damnum inde oriatur. Dividitur Incendium communiter à Dd. in Caſuale, Doloſum & Culpoſum. *arg. l. 11. ff. de Incend. &c. Angel. Aretin. tractatu de maleficiis verb. Incendiario n. 1. & ſeq. Mynſing. cent. 6. obſ. 88. n. 2. & ſeq.* Omnes autem has tres ſpecies hîc exponere nec libet nec licet. Ideoque ſepoſitâ primâ reliquas duas tantùm, certas ob cauſas, breviter tractabo.

II.

Conſiderandum hic venit I. Subjectum, quod damnum dat; Et ſunt Perſonæ. Diſtinguuntur autem hæ perſonæ, quod aliæ ſint doli capaces, aliæ non. Conſtat enim doli mali eſſentiam conſiſtere in προαιρέσει nocendi, ex proæreſi autem agere eſt ex propoſito agere *l. 11. §. 2. de pœn.* ſeu datâ operâ *l. fin. §. 1. de Incendio junct. l. 10. ad L. Corn. de ſicar.* vel ex voluntate *l. 14. d. t.* dolus enim non poteſt eſſe absque facientis voluntate. Hinc conſequens eſt ubi non adeſt προαίρεσις vel lædendi voluntas, ibi nec dolus committi poteſt.

III. Ta-

III.

Talis proæresis & animus lædendi non est 1. in Furiosis, Insanis, dementibus, quà talibus. illos enim fati infelicitas excusat *l. 3. §. 1. de injur. l. 12. ad L. Corn. de Sicar. l. fin. de administrat. tutor. l. 40. de Reg. Jur.* Et hoc in tantùm procedit, ut ne quidem extraordinariâ pœnâ furiosus affici possit *arg. dd. ll.* Probandus tamen est furor, cum non præsumatur, vel ex dictis factisque insanis *l. 27. de condit. Instit. l. 23. §. sin autem. solut. matrim.* vel ex inordinato memoriæ statu aut insaniâ præcedente, adhibitis etiam interdum medicis, nam tanta est hominum malitia, ut post perpetratum delictum ad qualemcunq; prætextum furorem simulare soleant *Wes. ad tit. L. Corn. de Sic. n. 25.* In furioso certis intervallis tali an prædicta quoque locum haberent, dubitari possit, cum videatur firmiùs in eo esse animi judicium. Dicendum tamen quod idem obtineat, si tempore furoris deliquerit, cum enim eo tempore non minùs sensu careat ac perpetuò talis, nulla videtur esse diversitatis ratio. Si verò eo tempore, quo sanæ mentis fuerit, aliquid dolo admiserit, à pœnâ non excusatur *l. 14. ff. de Off. Præsid.*

IV.

II. In Infantibus & Infantiæ proximis, quos excusat consilii innocentia *l. 12. ad L. Corn. de Sic. l. 2. §. 19. vi bon. rapt. l. 1. §. 32. de SCto Silan.* cum enim nec velle nec nolle habeant *l. 189. de R. J.* & usum rationis nondum adhibere possint, eos neque dolo aliquid facere, neque voluntatem lædendi habere posse rectè inferimus. Accipimus autem hîc infantem septem annis minorem. *l. 18. C. de jure deliber.* hæc enim ætas quicquid videt, ignorat *l. 1. C. de fals. monet.* An autem hoc ad pubertati proxi-

mos quoque extendi possit Q? Et Dd. *d. l. 1.* Juris interpretatione ad eos quoque qui necdum doli capaces, & sunt pubertati proximi, h. e. decimum annum nondum egressi, extendi posse statuunt. Wesenbec. *loc. cit. n. eod.* Quod sanè æquissimum est, nam quoties in delicto minor est dolus, toties pœna quoque minor esse debet Angel. Aret. *d. tract. verb. Scienter. n. 12.* Sed in minore, s. pubertate proximo non est tantus dolus, quantus in majore, mitiùs ergò rectè cum illis agitur. Wesenb. *d. l.* Idque in Ordinationibus quoque Imperii cautum esse videmus P. H. O. *art. 178.* ubi in minores non statuitur pœna ordinaria. Alii relinquunt arbitrio prudentis judicis, qui id ex circumstantiis determinet. Zœsius *in Com. ad ff. tit. de Obl. & Act. n. 48.* hâc de re infra de pœnis plura proponam.

V.

III. Neque proæresis neque dolus in iis est, qui ex negligentiâ & ignorantiâ agunt, hi enim solùm culpam admittunt. Item in illis, qui ex repentino motu & animi perturbatione, non levi mentis judicio contraria agunt, ut iracundi, quod enim fit ex calore iracundiæ, non fit ex animi judicio *l. 48. de R. J.* Quamvis ne vehementem quidem iram excusare posse videatur, cum licèt ira quidem sit furor, non tamen omninò mentem auferat. Contrarium tamen omnibus ferè placet Dd. ita tamen, ut à pœna quidem planè non excuset, sed tantùm mitiget, cum consilium auferat ira, & factum minuat. Zœs. *d Com. tit. ad L. C. de Sic. n. 61.* Prædicta obtinent, si iracundia talis fuerit, quæ delinquentem à mente quodammodò alienaverit, aut si ex justâ causâ ira provenerit, vel si damnum irâ illâ adhuc durante & in continen-

tinenti, non verò ex intervallo datum fuerit. Theod. *Call. leg. crim. disp. 10. th. 4. L. H.* Plura requisita recenset Gailius *lib. 2. obs. 106. n. 12.*

VI.

Hæc jam dicta stabilimus hoc solido argumento: Quicunque destituuntur usu rationis, nec habent perfectum & plenum animi judicium, illi dolo damnum dare, & per consequens Incendium dolosum committere non possunt. Et subsumimus ex jam dictis: Atqui furiosus, Infans &c. destituuntur usu rationis &c. E. Vidimus jam quænam Personæ doli non sint capaces, ex quibus simul intelligemus, quænam ad dolum committendum sint habiles arg. *pr. Inst. de his qui sui vel al. juris.* Et patet nullos homines nisi quibus firmus animi sensus, perfectumque animi judicium est, Incendii dolosi reos dici posse. Hi autem rursus vel ipsi propriis manibus damnum igne dant, vel alios ad immittendum ignem instigant. De quibus infra de pœnis pluribus dicetur.

VII.

OBJECTUM Incendium dolosum cum reliquis Incendiorum generibus commune habet, nempè res quaslibet combustibiles, sive mobiles sive immobiles, sive proprias sive alienas, quas omnes hoc loco enumerare velle, non diligentis sed otiosi foret. Notandum quod etiam in re propriâ Incendium dolosum committi possit, maximè si ignis eo animo appositus fuerit, ut per conflagrationem propriarum rerum, v. g. ædium, vicinorum quoque ædes unà consumantur. Dn. Carpz. *Prax. Crim. p. 1. q. 38. n. 46.* Melioris tamen methodi gratiâ hæ res considerari possunt, ratione juris, quod in res privatas habemus. Et id à Dd. communiter duplex statuitur:

Aliud

Aliud in re, aliud ad rem, per *l. 19. l. 11. l. 13. §. 1 de damn. inf. l. 25. de O. & A.* Jus in re definiunt, quod sit facultas jure competens, quæ ipsi rei inhæret, adeoque actionem ipsam rem sine personæ obligatione persequentem, producens. *l. 25. de O. & A. & §. 1. Inst. de Action.* vocatur Germ. das dingliche Recht / oder dingliche Gerechtigkeit. Statuitur hoc à nonnullis Dd. quintuplex 1. Dominium. 2. Servitus. 3. Pignus. 4. Jus hereditarium, & 5. Possessio. *l. 13. §. 1. C. de judic.* Ab aliis tantùm triplex. Jus ad rem definitur, quod sit facultas jure competens, quâ ad rem præstandam, h. e. dandum aliquid vel faciendum aut aliquando patiendum, personam ex facto suo obligatam habemus *l. 3. l. 25. de O. & A.* Horum itaque jurium respectu Incendium dolosum committitur vel in rem, cujus dominium plenum penes nos est, vel eam cujus usus nobis debetur, vel eam quam securitatis gratiâ ob debitũ retinemus, sive eam quæ jure hæreditario aut successione ad nos perventura erat, aut etiam eam cujus dominium utile penes nos est, directum autem penes alterum.

VIII.

Forma Incendii dolosi in eo maximè consistit, ut ignis ex proposito & deliberato animo atque adeò dolo immittatur. Is autem regulariter non præsumitur, sed ab accusante probandus venit, saltem ex indiciis & conjecturis, ut puta ex qualitate facti, temporis aut personarum. Prosp. Farin. *pract. crim. p. 3. q. 110. n. 6.* Berlich. *p. 4. conclus. 25.* Non sufficiunt autem ad talem probationem indicia aut conjecturæ quævis, sed ad minimùm tales propter quas torturæ quis subjici potest. P. H. O. *art. 25.* nudæ enim & simplices conjecturæ aut præsumtiones neminem damnant. *l. 25. C. de probat.* ubi Q. An is, quem

fama

fama fert ignem immisisse, ex solo rumore possit torturæ subjici? Quod negatur per communem Dd. regulam, quod fama per se non sufficiat ad decernendam quæstionem, cum indicia ex quibus decernenda venit quæstio, debeant esse certa & evidentia, fama autem sit fallax & plerumque originem ex levi causâ ducat. Sunt tamen qui existimant famam, maximè si vehemens sit, & ortum habeat à personis honestis & fide dignis, non levibus, sufficiens ad torturam indicium ponere, & si probetur duobus testibus integræ opinionis, moti *cap. qualiter ext. de Accusat.* Verùm utut hæc opinio uni vel alteri placeat, tutiùs tamen est asserere famam per se non sufficere ad torturam, ex eâ ratione quòd sit indicium valdè remotum à delicto, & satis fallax sæpiùs, atque ita nimis durum foret hominem tormentis subjicere ex nudâ famâ. Zoes. *in Com. ad ff. tit. de quæstion. n. 14.* Sed quid si is qui suspectus de Incendio fugiat, an fugiendo crimen confitetur, & ideò captus torturæ subjici potest? Certum quidem est ex fuga non leve contra fugientem oriri indicium, ut patet ex *Nov. 53. c. 4. §. 1.* an autem hæc tàm magni momēti sint, ut exinde colligi possit probatio criminis, & ideò propter illā quæstionibus subjici quis possit variæ sunt Dd. opiniones. Quidam id affirmant quos latè recenset Farinac. *d. l.* Aliis contrarium placet, eò quod fuga possit contingere ex causâ rationabili aut probabili. Distinguunt alii, an fuga ante inquisitionem formatam aut accusationem contigerit, an verò post eam. Posteriori casu nihil operari fugam contra fugientem statuunt. Priori casu tradunt non levem contra fugientem gigni præsumtionem delicti, illumque in

majorem sceleris admissi suspicionem cadere, ex hâc ratione, quod non aliud possit videri ejusmodi fugam causâsse, quàm conscientia sceleris, & hoc casu quæstionibus subjici posse arbitrantur Zoes. *loc. all.*

IX.

Communiter autem pro sufficientibus in probando Incendio indiciis habentur hæc, si quis vel clandestinè & occultè igneas faces, vel ignea tela, aliave fomenta ignem facilè concipientia domi suæ præparâsse à quoquam visus fuerit, & paulò post præter spem in loco, ubi aliàs ignis ali non solitus incendium exortum fuerit P. H. O. *art.* von heimlichen Brandt Berlich. *loc. all.* nisi is qui accusatus liquidò probare possit, se eam materiam ad finem licitum destinâsse Zang. *de tortur. c. 2. n. 69.* Item si quis cum suo vicino inimicitias gesserit, & brevi post incendium in vicini ædibus exortum alter se absentavit, & aliquandiu recessit, etiam præsumtio contra eum est, quod is incendium immiserit, & ob id torturæ subjici potest. Quidam tamen distinguunt inter inimicitias ortas ex causâ levi & ex causâ gravi, quod hoc casu ponant sufficiens indicium, non illo, nisi alia concurrant adminicula. Alii statuunt ne quidem capitales inimicitias, si alia desint adminicula sufficere ad torturam, cum ex eo solo nequeat quis argui sceleris reus, quod inimicus sit,. Zoes. *d. l.*

X.

Minas quoque præcedentes sufficiens ad torturam indicium esse communis habet Dd. sententia, maximè si persona ea quæ minata, sit malæ famæ, aut aliàs solita exequi minas, sive tacitè sive expressè incendium minata sit, nihil interest. Berlich. *d. l.* Posset tamen dici, cum sæ-

pè

pè per iracundiam & lubricum linguæ proferantur verba, sine intentione exequendi *l. 7. ad L. Jul. Majest.* id judici considerandum relinqui posse, qui pensitet quo animo sint prolatæ minæ an ab iracundo, an sedato, an sint absolutæ an conditionatæ, an delictum in continenti, an verò ex intervallo secutum sit. Zoes. *d. l.* Propter hæc itaque & similia ad torquendum sufficientia indicia, si reus quæstionibus subjectus, & crimen in torturâ confessus fuerit, pœnâ LL. in ejusmodi incendiarios destinatâ afficitur, quod si post torturam iterum neget, denuò torquendus est, quemadmodum nuperrimè pronunciatum est à Nobilissimo Scabinatu Jenensi ad requisitionem Johann Georg. Fischers zu Drackendorff 13. Maji 1659. Als ihr Uns die wider Georg Kritzen ergangene Inquisition acta fernerweit zugeschicket / und e. d. r. d. zb. g. d. S. w. v. r. Hat Inquisit nochmals gestanden und bekant / daß er an seines Stieffbruders Scheune Feuer angeleget / und dadurch eine erschreckliche Feuersbrunst verursachet. Doferne er nun vor öffentlichen gehegten Gerichte darbey beständig verbleiben wird / ist die in unserm vorigen Urthel *(vide thes. 14. in fine)* albereit erkante Straffe des Feuers an ihm zu exequiren. Solte er aber die That wieder leugnen / so ist er wieder in die Custodi und verhafft zu bringen / und vermittels anderweitigen tortur auff obgedachte Articul zu befragen. V. R. W.

XI.

Finem tanquam notorium præsupponimus. Transimus autem ad Effectum, in quô explicando paulò latius occupabimur. Pœnæ in ejusmodi dolosi incendii autores jure Civili variæ sunt constitutæ. Puniuntur enim vel capite *l. ult. §. 1. ff. de incendio. &c. l. 10. ad L. Corn. de*

Sicar. Vel incendio aut ignis concrematione *l. 9. ff. de incendio;* Vel bestiarum dilaceratione *l. ult.* §. *1. eod.* Vel deportatione *ibid.* Et hæ pœnæ, tum ratione facti, tum locorum, tum quoque pro personarum qualitate diversimodè infliguntur.

XII.

Quando enim Incendium committitur in civitate, vel oppido, & delinquens sive Incendiarius sit vilis persona, & domus aliudve ædificium, vel acervus frumenti juxta domum positus actualiter sit accensus, Incendiarius tunc dicitur igne comburi. *l. qui ædes. 9. ff. de Incendio.* Et est ratio quare igne comburatur, nam cum incendium in civitate causando, quamplurimos periculo exponat, ut incauti vivique in suis aut aliorum domibus comburantur, ideò æquum est, ut hic maleficus eâdem absumatur pœnâ quam aliis nequiter præparavit *arg. l. 9. ff. de Extraord. crimin.* Damhoud. *in prax. rer. crim. cap. 103. n. 5.* Angel. Aretin. *tract. malef. verb. Incendiario n. 22.* Sed si omnia prædicta quatuor concurrant, & incendiarius sit in aliquo gradu constitutus, & incendium est magnum, tunc non concrematur sed capite punitur; Si verò est parvum deportatur *l. ult.* §. *1. de Incend. l. 28* §. *12 ff. de pœnis.* Quid si incendium fiat extra mœnia civitatis vel castrorum & incendium magnum, & delinquentis persona in dignitatis vel status aliquo gradu sit posita, ut vita deberet ei ex benignâ dispensatione concedi? tunc deportatur *l. 12. de incend.* Si parvum est relegatur. At si Incendiarius est vilis persona & incendium magnum debet decapitari *l. 1. & l. 10. ad L. Corn. de Sic.* Si incendium est parvum tantùm deportatur. Hæc ita Jure Civili obtinent.

XIII.

XIII.

Jure Canon. Si quis incendit Ecclesiam vel alium locum religiosum is ipso jure est excommunicatus *c. tuas nos extra de sent. excom.* sepulturaque privatur *can. 32. c. 23. q. 8.* ubi Pontifex: Si quis malo studio sive pro odio sive pro vindictâ ignem apposuerit, aut apponi fecerit, aut appositoribus auxilium & consilium scienter tribuerit, excommunicetur, & si mortuus fuerit, Christianorum careat sepulturâ, nec absolvatur, nisi prius damno, cui intulit secundùm facultatem resarcto, juret se ulteriùs ignem non appositurum. Nec ab hâc poenâ à quoquam nisi à Papâ absolvi potest, ut traditur in *c. ante alleg.* Si verò alium locum, non est excommunicatus, sed excommunicandus & damnum tenetur emendare. *c. tua nos. all.*

XIV.

Hodiernis moribus ex Constit. Criminali Caroli V. Imp. incendiarii ejusmodi dolosi ignis & flammarum supplicio afficiuntur, viviq; comburuntur. P. H. O. *art. 125. verbis.* Die boßhafftigen überwundenen Brenner sollen mit dem Feuer vom Leben zum Todte gerichtet werden. Incendiarii enim, in Republ. perniciosissimi ante omnia è medio tollendi & ex humanâ societate extinguendi sunt, utpote qui nullâ utilitatis pellecti ratione, sed solo odio, invidiáque ducti, bonum & commodum habitationis, quod natura provida sagaciter ad tutandos homines ab imbribus, ventis, tempestatibus & aliis coeli injuriis, excogitavit, aliis nequissimè eripiunt; Ideoque haut aequo ac justo graviùs visum fuit Imperatori Carolo V. hanc atrocissimam poenam hujus horrendi criminis reis imponere. Damhoud. *loc. alleg.* Et haec poena in quam-

multis locis etiam in Saxonicis Provinciis incendiariis hujusmodi dolosis dictari solet. Prout hoc sententia nuperrimè contra Georg Kritzen incendiarium *(qui propè Jenam combustus fuit)* in prælaud. Collegio Salano *d. 6. mensis Maji hujus anni* lata testatur; verbis: Als ihr uns Inquisitionacta wider den verhafften Georg Kritzen ergangen/fernerweit zugeschicket/und e. d. R. zb. g. d. S. w. v. R. Hat Inquisit gestanden und bekandt / daß er den 8. April. des Abends/an seines Stieffbruders/Hans Hundertmarcks Scheune/zu Wöllnitz/Feuer geleget/und vorsetzlich dadurch eine grosse schädliche und erschreckliche Feuersbrunst verursachet. Doferne er nun vor öffentlich gehegtem Gerichte bey dieser seiner Urgicht und Bekäntnis verharret/ wird er mit dem Feuer vom Leben zum Todte gebracht. V. R. W.

XV.

Nec distinguitur an Incendiarius nobilis & in dignitate constitutus, aut an plebejus, infimique subsellii homo fuerit, dubitari tamen potest, An idem supplicii genus in fœminas delinquentes statui possit? Et omninò affirmamus, cum propter generalitatem textus in *d. art. 125.* tum propter identitatem rationis, quæ idem solet constituere jus *l. 32. ff. ad L. Aquil.* Nullum enim est dubium, quin fœmina alterius ædes incendendo & comburendo æquè graviter delinquat ac masculus, idem namque damnum per eam atque per hunc infertur. Nec criminis atrocitas admittit, ut excusationem aliquam mereantur, nam incendium inter gravissima delicta refertur. Quid enim graviùs & atrociùs est, igne domos aliorum accendere, unde tàm grave oritur dispendium? Neque sexus imbecillitas eas quicquam excusare poterit. Quamvis enim propter eam multis in jure nostro

gau-

gaudeant privilegiis, ea tamen ultrà casus à jure expressos non sunt extendenda. *l. ult. C. de jur. & fact. ignor.*

XVI.

An etiam Incendiariis ob leve saltem damnum datum, & incendium quocunque loco excitatum hæc ignis pœna dictari debeat, inter Dd. disceptatur? Quidam distinguunt inter incendiarios simplices & temerarios, qui vindictæ cupidi ex quâdam temeritate unius saltem horrea, fœnilia, stabula aliave ædificia, maximè propè viam aliove loco solitario posita, nullo exstincto homine combusserunt; & inter Incendiarios famosos, qui vel ab aliis mercede conducti vel emissi, vel proprio motu, ceu diffidatores ob inimicitias privatas, toti communitati damna minati sunt, minasque exequendo, incensis oppidis & pagis tàm innocentibus quàm nocentibus damna dare laborârunt. Hos omninò sine ullo discrimine damni dati igne puniendos esse statuunt, idque non solùm ob gravitatem hujus incendii dolosi per se, tum respectu communis societatis, ad quam planè subvertendam bonis deperditis directum est, tum respectu privatorum hominum, quorum sæpè numerò magna multitudo ad extremam immeritò planè redigitur paupertatem, tum denique respectu finis, qui non ut in aliis delictis vel commodum vel voluptatem aliquam exspectat, sed ex merâ invidiâ & nocendi libidine ad multorum interitum tendit. Damhoud *pr. rer. crim. c. 103. n. 1.* Sed & ob alia plura, quæ ibi concurrunt atrocia scelera, v. gr. diffidationem homicidium &c. quæ singula per se sola gravissimas mortis merentur pœnas. Illos verò simplices incendiarios ob incendium parvum excitatum, ex quo nec homines perierunt, nec facilè perire potuerunt,

nec

nec item aliis vicinis damnum datum fuit, aut facilè dari potuit, ultimo quidem supplicio, at mitiori gladii pœnâ afficiendos esse existimant, tum quod in hisce malevolus homines pariter occidendi vel aliis insontibus nocendi animus cesset, & reliqua delicta in famosis illis concurrentia deficiant, tum quod de jure Civ. pro diversitate circumstantiarum loci scil. & damni inde secuti distinguatur *l. 28. § 12. ff. de pœnis.* Quæ quidem sententia, secundùm jus Civile considerata, vera videtur, Contraria tamen hodiè magis recepta est. Non enim in infligendâ incendii pœnâ qualitas loci aut domus combustæ consideranda est, sed potiùs damnum ex incendio imminens, ipsaque delicti atrocitas attendenda, quæ talem supplicii severitatem exposcit. Nam cum *d. art. 125.* generaliter loquatur absque ullâ aut loci aut facti limitatione, non minùs ignis & flammarum supplicio dignus censetur, qui in casâ rusticâ aut tugurio, in villâ aut pago incendium ponit, ac is, qui Palatium in civitate igne comburit. Quam sententiam multis præjudiciis confirmat Dn. Carpz. *prax. crim. p. 1. q. 38. n. 34. & seqq.* ubi eum quoque qui horrea, aut stabulum incendit, igne concrematum esse refert.

XVII.

Q. Num hæc pœna quoque locum habeat in eo, qui attentavit quidem incendium, sed non consummavit? Posset videri quod sic. Nam cum incendium sit tale delictum, quod in perniciem Reip. & multorum hominum tendit, in ejusmodi autem delictis, quantumvis non sint consummata, tamen attentans punitur pœnâ ordinariâ, perinde ac si essent consummata Damhoud. *prax. rerum crim. loc. alleg. & l. 5. C. de Episc. & Clericis.*

Ve-

Verùm cum non omnia delicta æquè gravia sint, idcircò neque conatus omnis æquè gravis videri potest, totumque hoc relinquendum potiùs arbitrio judicantis, qui pensitatis circumstantiis vel ordinariam vel mitiorem pœnam reo irrogare potest. Nam & L. Corn. incendiarium à sicario hâc parte secrevisse videtur, dum ad pœnam incendiarii requirit, ut dolo ejus malo incendium factum sit, ad pœnam sicarii ut vel hominem occiderit, vel hominis occidendi causâ cum telo ambulaverit *l. 1. ff. ad L. Corn. de sicar.* Vid. Anton. Matth. *de crimin.* Videtur tamen commodè distingui posse, aut enim incendiarius jam pervenit ad actum proximum, puta, materiam igni concipiendo aptam jamdum posuit & inflammavit, vel inflammaturus impeditus est; aut tantùm pervenit ad actum remotum, si nempe materiam posuit quidem sed nondum inflammavit. Priori casu pœnam ordinariam ignis infligi posse Criminalistæ ferè omnes existimant, & ulteriùs extendunt, licet ædes nondum ardere cœperint, cum quoad incendiarios crimen incendii perfectum, licet ignis ædes nondum arripuerit, nam per eos non stat quo minùs res ad effectum ducatur. Carpzov. *l. P. p. 4. const. 17. def. 4.* Et de hoc casu intelligendi sunt Dd. cum & attentanti pœnam ordinariam dictitant. Posteriori casu mitiorem vel gladii vel fustigationis pœnam sufficere existimant. Dn. Carpz. *prax. crim. loc. alleg. n. 4.* Berlich. *p. 4. conclus. 24. n. 22. & seq.* Jure Saxonico res satis evidens est ex Novell. Augusti Elect. *Constit. 17. vers.* Nach dem denn solche.

XVIII.

An autem hæc pœna ordinaria in eo, qui incendium minatur verbis, daß er einem einen rothen Hahn auffs

Haus setzen wolle/ locum habeat, dubitatur? Quidam talem simpliciter pro incendiario habent Damhoud. *d. l. n. 10*. Alii talem potiùs pro simplici minitatore habent, neque eum ordinariâ pœnâ afficiendum, sed carceri includendum autumant donec sufficientem de non offendendo præstiterit cautionem Berlich. *l. cit. n. 29*. Distinguimus cum Dd. nonnullis, aut enim is, qui minatur domi suæ remanet, aut se subducit & fortassis ad suspecta loca confugit, & eorum numero se associat, qui aliàs suspiciosi sunt. Si priùs posterior sententia locum habere potest Sin posterius si nempè aufugit minitator & capitur, eum quidem plectendum esse sed non ordinariâ pœnâ censemus, P. H. O. *art. 128*.

XIX.

Nihil autem interest sive ipse quis ignem immiserit sive per alium immitti curaverit, nam uterque & Mandatarius sive Locator & Mandans pœnâ ordinariâ meritò afficitur. Illum quod attinet nullum est dubium, cum in delictis ob mandatum nemo excusetur. Præterea tale mandatum est rei turpis neque obligatorium, *l. 6. §. 3. l. 12. §. 11. ff. Mand.* ideò imputet sibi mandatarius, quod non perficiendum perfecerit. Zoes. *in Com. ad ff. tit. Mand. n. 9.* Et graviùs delinquere videtur qui lucri causâ operam suam ad perpetrationem tam horrendi criminis locat, quàm qui odio invidiavé agitatus id admittit, pretium enim sive merces interveniens regulariter delictum aggravat *l. 11. § 3. & 4. ff. de injur.* Prædicta obtineat, si Locator promissionem factam adimpleverit; Cæteroquin si effectus haut fuerit secutus, h. e. incendiarius ad inflammandum conductus nec ignem posuerit, neque post initum contractum, datamque promissio-

nem,

nem, ampliùs quidquam tentaverit, neutiquam ignis horrendo perimetur supplicio, sed aliâ adficietur pœnâ, quia materiâ ad incendendum apta nondum positâ & inflammatâ haut perfectum & consummatum est crimen incendii per *d. super.*

XX.

Mandantem quod attinet, quia cum mandatario in pari est culpâ, ideò & ipse ordinariâ pœnâ non liberabitur, nihil enim interest, utrum propriis manibus delictum quis committat, aut an auxiliante altero faciat *l. 169. de R. J.* cum quod quis per alium facit, ipsemet facere censetur *c. 72. de R. J. in VIto.* Nec excusabit eum, quod offensio antea præcesserit, nequaquam enim inter modos legitimæ defensionis eum quis referret, quo quis alterius ædes incendit, præsertim si spatium aliquod intercesserit, nam si statim post illatam injuriam ex nimio iracundiæ calore animo ulciscendi modum defensionis excesserit, ordinaria pœna meritò cessabit per dicta *in pr. disput.* difficillimum enim certè est iracundiæ calorem comprimere *l. 38. §. 8. Ad L. Jul. de adult.* Infantes & infantiæ proximos propterea quod doli non sint capaces, incendium dolosum committere non posse statuimus, ideoque hic eos etiam ex classe eorum, qui pœnam, ob id admissum luunt, excludimus. De Pubertati proximis dubitabatur *in pr. th. 4.* Dicendum tamen quamvis in minoribus interdum animus sit satis dolosus, & malitia non rarò suppleat ætatem, infirmitate tamen judicii adhuc laborant, & sic minor eorum est perversitas, ideò licet minor ætas non in totum eos à delicto excuset, tantum tamen operatur, ut eos ab ordinariâ pœnâ liberet. *l. 108. de R. J.* Quam sententiam etiam confirmat *Dn.*

Carpz. prax. crim. d. l. ubi juvenem quendam nobilem nondum 18. annos natum, qui patrem veneno necaverat, juris rigore mitigato, capite obtruncatum fuisse refert. De furiosis idem judicium esto per *d. sup. in th. 6.*

XXI.

Pergimus ad alteram incendii speciem, nempè eam cui culpa causam dat. Animus quidem erat hanc pari cum superiore methodo tractare, verum cum tempore excludar, properandum est; ideò potissimas saltem controversias, quæ in praxi utplurimùm circa hoc incendium moveri solent, discutiam. Fundamenti loco præsuppono culpam esse triplicem latam levem & levissimam. Diversimodè igitur, pro triplici nimirùm culpæ distinctione, incendium culpâ committi dicitur. Vel enim committitur Latâ vel Levi vel Levissimâ culpâ. Quos singulos modos breviter perlustrabimus. Latâ culpâ incendium committit is, qui talem curam in igne custodiendo non adhibet, quam quivis homo adhibere solet, vel qui per summam & dissolutam suam negligentiam aut luxuriam incendio causam præbet *l. 11. de incend.* Sic qui materiam igni concipiendo aptam *v. c.* stramen, fœnum, aut simile quid, prope locum, in quo ignis quotidiè ali solet, ponat, is in lata culpa est. Item si quis in stipulam aut spinam suam comburendæ ejus causa ignem die ventoso immiserit, & ignis ulteriùs evagatus vicini segetem aut vinum læserit, aut qui non observârit, ne ignis latiùs progrederetur, hujus culpæ reus est per *l. 30. §. 3. ad L. Aquil.* nam & is qui occasionem præbet, in culpa est. *l. ead.* Si vero die tranquillo auràque placidâ immittat ignem, & postea ventus oriatur, qui ignem ulteriùs in vicini segetem inferat, dummodo debitam dili-

gen-

gentiam in avertendo aut extinguendo igne adhibuerit, culpâ vacat. *l. 30. §. 3. eod.* De pœnâ hujus incendii lata culpa commissi, variæ extant Dd. opiniones propter textum in *l. 11. ff. de incend.* ex quâ lege quidem colligitur puniendum esse incendium latâ culpâ commissum, pœna autem certa non exprimitur. Quidam pœnam mortis infligendam statuunt, quorum opinionem tamen omnes ferè Neoterici rejiciunt, moti potissimùm hac ratione, quia lata culpa non infamat. §. *ult. Inst. de susp. tutor.* E. multò minus pœnam mortis inducet, neque stante hac opinione jura juribus concordarent. Alii pœnâ quidem corporali, *v. g.* membri mutilatione, mitiore tamen quàm in doloso puniendum esse statuunt. Alii aliter, prout quamplurimas & varias hac de re Dd. opiniones latè recenset *Angel. Aretin. d. tract. n. 4.* Rectiùs nobis videntur facere illi, qui hoc casu pœnam arbitrariam esse dicunt, ita ut judex pro qualitate facti pœnam aliquam corporalem citra tamen mortem, vel pœnam pecuniariam aut gravem aut leviorem imponat, idque probat *Farinac. q. 110. n. 18. in fin.* ubi dicit quendam, quod per jocum, atque sic latâ culpâ, ignem in duos larvatos stupâ indutos tripudiantes posuerat, qui penitùs combusti fuissent, nisi eorum consocii ignem cum nive extinxissent, ad triremes per biennium fuisse condemnatum.

XXII.

Q. An incendiarius præter hanc pœnam arbitrariam ad damni & interesse præstationem quoque teneatur? Et affirmatur per *l. 9. de incendio* &c. Nam ex quovis delicto sive publico sive privato duplex judicium nasci, nec inchoato judicio criminali impediri quenquam, quò mi-

nùs & civile instituat, tradit *l. ult. ff. de furt. & l. ult. ff. de privat. delict.* Limitatur tamen hæc regula, si actiones singulæ tendant ad diversos fines & altera *v.gr.* rem, altera verò pœnam persequatur. *l. un. C. quando act. civ. crimin. præjud.* Quando enim ex uno facto plures competunt actiones, quæ non ad eundem finem tendunt, sed ad diversos, puta ad vindictam & rem familiarem damnumve datum persequendum, tunc una per alteram non tollitur. *Magnificus, Nobilissimus, Amplissimus & Consultissimus Dn. Christophorus Philippus Richter JCtus celeberrimus & Facult. Jurid. Ordinarius, Præceptor ac Promotor meus perpetim colendus in reg. juris, reg. 2. n. 46.* Secus si utraque ad vindictam tendat, tunc una alteram consumit. *l. 7. §. 1. de injur.* Ad emendationem autem interesse & damnorum hoc casu illatorum, item ad restitutionem rerum durante incendio ablatarum consequendam, plures dantur læso actiones. Potest enim agere vel ex Edicto Prætoris, vel actione furti, vel ex L. Aquil. *Farin. d. l.* Necesse autem est, ut agens probet quantum damni datum fuerit *arg. §. 4. Inst. de legat.* quod si aliunde probari nequeat, potest fieri juramento in litem, *Berl. d. l.* vel damna & interesse à judice ad certam summam æstimari, & incendiarii conscientiæ vel juramento minorationis committi. *Idem d. l.* Hâc pœnâ incendii latâ culpâ commissi afficitur quoque is, qui per ebrietatem incendio causam dedit. *Angel. d. l. n. 5. Dn. Carpzov. prax. crim. d. q. n. 37.* ubi Scabinos Lipsienses in casu, quo per ebrii cujusdam polentam torrefacientis vulgò des Mältzers supinam negligentiam incendium magnum exortum ita pronunciatum refert: So wird der verhaffte Mältzer N. N. wegen solches seines Unfleisses und Unachtsam-

sam-

ſamkeit / in deme er über gethane Verwahrung des Voll-ſauffens ſich befliſſen/ und dabey groſſen Schaden verurſachet andern zum Exempel und Abſcheu öffentlich billig zur Staupe geſchlagen/ und nach ausgeſtandener Leibesſtraffe des Landes ewig verwieſen.

XXIII.

Levi culpâ committit incendium is, qui in habendo aut cuſtodiendo igne non eam diligentiam adhibet, quam quivis frugi & prudens paterfamilias ad eum modum quem hominum natura deſiderat, rebus ſuis adhibere ſolet *l. 11 ff. de peric. & com. rei vend.* Hujusmodi incendii reus ad damni reſtitutionem, quin teneatur nullum eſt dubium. Huic pœnæ ſubjacent omnes qui ex naturâ contractus levem culpam præſtant, ut venditores ante rei venditæ traditionem, item conductores & inquilini, ſi eorum culpâ incendium ortum fuerit. Sed quid, ſi conductori inimicitiæ interceſſerint cum alio & hic ignem in domo conductoris ponat ex quo & domus conducta & aliæ plures vicinorum ædes ſunt combuſtæ, an tunc conductor & domino & vicinis ad damni reſtitutionem tenetur? Poſſet videri quod non, cum incongruum ſit, ut id quod præter voluntatem accidit, redundet nobis in periculum *c. dilectus ext. de homicid.* & quod delictum alterius nemini nocere debeat *l. ob marit. culp. C. ne ux. pro marit. l ſan imu. C. de Pæn.* Contraria tamen opinio à plerisque Dd recepta eſt, cum incendium factum fuerit occaſione inimicitiæ conductoris cum altero ideoque rectè teneri eum ad emendationem *l. 25. §. 4. ff Locati arg. l 15. ad L. C. de Sicar.* & nihil intereſt, an culpâ conductoris, an verò non inimicitiæ ortæ fuerint, is enim qui talem inimicitiam habet, debet ſuam domum

mum cautiùs custodire, vel pacem cum inimicis inire. *Berlich. d.l. n. 67.* An autem vicini immediatè statim conductorē convenire possint dubitatur? Ad quod dubium respondet Farinac. *d. q. c. 2. n. 69.* quod vicini debeant priùs agere contra autores incendii, & si contra eos non possint habere regressum, tunc in subsidium & non aliter agere debeant contra conductorem. Si verò ignis immissus fuerit ab inimicis Locatoris, conductor absolvitur, cum non sit in culpâ, nec hoc casu Locator pensionem à conductore exigere potest, sed ipse potiùs ad damna conductori obligatus erit, cum incendium & damnum inde secutum dicatur datum culpâ Locatoris, vel saltem factum ad injuriam ipsius *Mascard. volum. 2. de Probat.*

XXIV.

Q. An hujusmodi incendiarius præter restitutionem damni aliâ pœnâ corporali vel pecuniariâ fisco applicandâ affici possit? Quidam existimant, quod nullâ pœnâ criminaliter coërceri possit, sed tantùm emendatione damni, quod si non possit emendare, luat in corpore, & hanc sententiam probant *ex l. 9. de incend.* Verùm cum ille textus agat de culpâ levissimâ, quæ meritò criminaliter non punitur, ideò hæc opinio subsistere nequit. Alii distinguunt inter culpam levem consistentem in omittendo & inter eam quæ consistit in committendo. Hanc non autem illam criminaliter puniri posse arbitrantur. Quas tamen opiniones omnes rejicit *Berl. d. loc.* & indistinctè sive culpa levis consistat in faciendo sive in negligendo, incendiarium criminaliter seu pecuniariter, ita ut pecunia fisco applicetur puniri posse statuit, atque ita verba criminaliter & pecuniariter pro iisdem

dem habet. Cujus ſententia veritati quoque magis conſentanea eſſe videtur, quando enim multa fiſco applicatur tunc pœna non minùs criminalis appellatur ac ſi corporalis infligeretur. Sic actione injuriarum criminaliter inſtitutâ, reus nullâ corporis afflictivâ, ſed tantùm pecuniariâ pœnâ fiſco applicandâ afficitur, & ideò nihilominùs criminalis actio dicitur. *Weſenb. in com. ad tit. de Privat. delict. n. ult.* Quantitas autem hujus pœnæ relinquitur arbitrio judicis, nihil enim certi circa hanc pœnam in jure definitum eſt, ubi autem certi nihil determinatur, tunc illud arbitrio judicis relinquitur *l. 1. §. ult. ff. de jure delib.* Quod ſi incendiarius damni emendationem, rerumque incendio abſumtarum reſtitutionem, aut pœnam pecuniariam, fortè ob rem anguſtam domi ſolvere nequeat, modicâ & leviori corporali caſtigatione puniri poteſt. Quemadmodum hoc teſtatur *Weſenb. ad ff. tit. de incend.* ubi pœnam relegationis dictatam alicui refert. Ut autem hæ prædictæ pœnæ locum habeant requiritur ut reus liquidis probationibus ab actore convictus fuerit, quod culpâ ejus excitatum ſit incendium, aliàs ad damnum reſarciendum non tenetur *arg. l. pen. ff. de incend. l. 5. §. 4. commod. Schnobel. diſp. ad ff. 7. n. 6. & ad eum Nobiliſſimus, Ampliſſimus, Conſultiſſimus, atque Excellentiſſimus Dn. Præſes Præceptor atque Patronus meus æternùm devenerandus. in Colleg. Privato.*

XXV.

Leviſſimâ culpâ incendium committit is qui omiſit vel non fecit quod optimus, prudentiſſimus & diligentiſſimus & maximè induſtrius paterfamilias non omiſſurus vel facturus fuiſſet, etſi is in rebus ſuis ut & alius paterfam. bonus & diligens tale quid omittere vel facere.

D conſue-

consuecverit *l. 18. ff. Commod.* §. *ult. inst. de societ. Berlich. d. l.* Punitur hujusmodi incendiarius solummodò damni incendio dati reparatione *l. 9. h. t. l. 28. ff. de pœn.* nulla autem præter eam criminali pœnâ affici potest juxta omnium Dd. fermè sententiam *Farinac. d. l. n. 20.* nisi quis non fuerit solvendo tunc rectè pœnâ corporali mitiori tamen afficitur *l. 9. de incend.* Ad emendationem damni rectè quoque quis obligatur, etiamsi culpa levissima in omittendo fuerit. Non obstat, quod aliàs in L. Aquilia tantùm culpa levissima quæ in faciendo, non ea quæ in omittendo est vindicetur *l. 28. de pœn.* nam lex incendiaria diversa est à L. Aquiliâ *l. 7. §. 13. de Pact. Wesenb. d. l.* De hoc incendio levissimâ culpâ exorto tenetur omnis qui ad levissimæ culpæ præstationem obligatur. *Berlich. d. l.*

XXVI.

Quæri solet in genere circa incendium culposum. An Dominus seu paterfam. teneatur ex incendio familiæ seu domesticorū suorum? Quidam indistinctè affirmant ex ratione, quod paterfamilias sit caput familiæ cujus imperio reliqui omnes obediunt, & ideò ejus culpæ videri adscribendum, quod minorem quàm parerat, adhibuerit diligentiam, nisi absque suorum culpâ incendium ortum fuisse probare possit. Alii planè negant quos omnes recenset *Farin. d. q. c. 3. n. 111. & seq.* Distinguimus potiùs aut de certâ & determinatâ personâ ex familia constat, aut non. Priori casu Dominus non tenetur, posteriori casu tenetur paterfamilias de incendio in domo ejus orto, quia in dubio præsumitur Dominus & paterfamiliás adhibuisse minorem diligentiam, quàm debuit, præterea, quod ad ipsum principaliter spectat diligentia & custodia domus, & eorum quæ in domo sunt *l. 27. §. 9. ff.*

ad

ad L. Aquil. Rursus si persona jam apparet certa, subdistinguitur, aut illa persona deliquit circa officium suum demandatum, aut extra officium. Priori casu quin Dominus teneatur, nullum est dubium, nam cum inde sentiat commodum, non iniquum erit ut quoque ferat incommodum *§. 3. inst. de Emt. Vend. l. 10. de Reg. juris. l. 15. §. 4. ff. de legat. præstan.* Posteriori casu non tenetur paterfamilias, uti expresse deciditur *in l. 27. §. 9. ff. ad L. Aquil.* Sunt tamen & casus nonnulli, ubi paterfam. ex incendio levi culpâ domesticorum seu famulorum orto tenetur, licèt in officio non deliquerint, sed extra illud, puta quando Dominus sciens famulum periculosum ebrietati addictum, malævè famæ rebus suis præficit *Berlich. d. l.*

XXVII.

Quæri quoque solet. An is qui vicini ædes demolitur, incendii à suis avertendi caussâ teneatur ad damni præstationem? Negatur per expressum textum in *l. 49. §. ult. ff. ad L. Aquil* nulla enim ibi subest injuria, nam demolitio talis spectat ad defensionem suarum ædium, quæ jure permissa *l. 8. §. 7. de incend.* Præterea is qui hoc facit, justo metu ductus, ne ignis ad se perveniret, vicini ædes diruit *l. 49. alleg.* Cum non solùm præsentem vim submovere liceat sed & impendentem, & ea quæ ex improviso, casu & ex necessitate magis quàm fraude accidunt, nunquam noxæ imputantur. *l. 45. § 4. ff. ad L. Aquil. Schot. Disp. 28. th. 7.* Quidam volunt damnum resarciendum esse à vicinis per *l. 1. & 2. ad L. Rhod. de iactu.* ubi succurritur ei, cujus res missæ sunt per alios, quorum res salvæ. Verùm diversa est ratio in illis, nam ibi ideò reliqui tenentur, quòd omnium rerum æquale erat periculum, ut non magis unius res fuerit mittenda quam al-

terius atque ideò ei cujus res missa alias salvas fecit, succurritur. *Zæs. in Com. ff. ad L. Aquil. n. 16. in fin.* Si tamen ita convenerit inter vicinos ut si unius ædes ad conservationem totius viciniæ diruendæ forent, reliqui damnum communi contributione restituturi essent, tunc meritò damnum passus restitutionem, ex pacto petit *arg. l. 1. §. 6. ff. depos. Schota. loc. alleg. n. 8.*

COROLLARIA

Pleraque ex Collegio Pandectarum Privato Nobilissimi Dn. Præsidis ad disputationes Schnobelii desumta

Q. An liceat aliquem occidere pro defensione rerum suarum? Neg.

An αὐτοχειρία de jure Civili Romano sit licita? N.

An populus Romanus in Principem potestatem contulerit cumulativè an abdicativè s. privativè? Dist.

An judex debeat judicare secundum acta, ut vocant, & probata, an verò juxta conscientiam? Dist. Nobilissimus Dn. Præses.

An de jure Civ. nomen actionis in libello debeat exprimi? Aff.

An libellus & ante & post litis contestationem possit mutari? Affirm.

An remedium L. 2. C. de Resc. Vendit. etiam locum habeat in Transactione? Aff.

An Contractus metu initus, sit ipso jure nullus? Dist.

An minor habeat restitutionem in integrum si contractum invalidum jurejurando confirmavit? Neg.

An jus altiùs tollendi sit servitus? D.

An is qui quendam mortifero vulnere percussit, an ille qui postea illum exanimaverit, teneatur de occiso an prior? Dist.

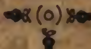
An sponsiones sint licitæ? Aff.

An Exceptio non numeratæ pecuniæ possit post biennium opponi, si debitor velit onus probandi in se suscipere? Aff.

An Perjurii de jure Civ. Rom. sit constituta pœna? Aff.

An legati Impp. Regum Principum &c. sint soluti LL. civilibus seu purè positivis exterorum, ad quos mittuntur? Aff.

F I N I S.

(o)